

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра географії України

Затверджено

На засіданні кафедри географії України
географічного факультету
Львівського національного університету імені
Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри проф. Лозинський Р. М.

Силабус з навчальної дисципліни
«Екскурсійна діяльність і музейна справа в освіті»,
що викладається в межах ОПП Середня освіта (Географія)
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності_014.07 Середня освіта (Географія)

Назва курсу	Екскурсійна діяльність і музейна справа в освіті
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка 41, 79000, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	географічний факультет, кафедра географії України
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта 014.07 Середня освіта (географія)
Викладачі курсу	Стецюк О. В., к.г.н., доцент, доцент кафедри географії України
Контактна інформація викладачів	Oksana.Stetsyuk@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також проводяться он-лайн консультації через Teams, Zoom або подібні ресурси. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/master/education-geography-master/sylabusy-za-opp-2022-r-mahistry-014-serednia-osvita
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для становлення майбутнього фахівця у галузі освіти, котрий вміє розробляти різні види екскурсій з урахуванням освітніх потреб дітей на основі краєзнавчо-туристичних ресурсів, володіє інноваційними технологіями розробки екскурсійної програми; застосовує методичні прийоми та новітні техніки ведення екскурсії, які є важливим фактором освіти та виховання; знає особливості комплектування фондів та експозиційно-виставкової роботи музею, залучає своїх вихованців до пізнання музейної спадщини України.
Коротка анотація курсу	«Екскурсійна діяльність і музейна справа в освіті» є вибірковою дисципліною з спеціальності 014.07 Середня освіта (географія) для освітньої програми з підготовки магістра, яка викладається в 1 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Зміст курсу зорієнтований на набуття студентами знань про особливості екскурсійної та музейної справи; основних понять і категорій з екскурсійної теорії, методики та практики; методики підготовки екскурсій та їх методичного забезпечення, зокрема у закладах освіти; методики проведення екскурсій, в т. ч. для дітей та учнівської молоді; особливостей проведення різних типів екскурсій; організації експозиційної роботи в музеях та основних засад професійної майстерності екскурсовода; вивчення музейної справи.
Мета та завдання курсу	Метою курсу «Екскурсійна діяльність і музейна справа в освіті» є оволодіння студентами знаннями з екскурсійної теорії та практики, основами музеєзнавства, вивчити методичні прийомами проведення екскурсій та розробки (підготовки) нових екскурсій, розвитком музейної справи в нашій державі, напрямками роботи музеїв, принципами створення музейної експозиції, методики підбору експозиційного матеріалу та оформлення музейних експозицій, зокрема у музеях у закладах освіти. Формування у студентів професійних знань і практичних навичок дадуть їм змогу самостійно організовувати і планувати екскурсійну діяльність для дітей шкільного віку, розробляти і проводити навчальні екскурсії, походи вихідного дня.

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство: навчальний посібник / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. – 2-ге, перероб. і доп. – К.: Альтерпрес РА, 2012. – 444 с.. 2. Вагеннік О.М. Музейна справа у закладах освіти. Методичні рекомендації. – Запоріжжя: КЗ «Центр туризму» ЗОР, 2020. – 76., іл. 3. Вербицька П. Музей як комунікативний та освітній простір : навчальний посібник / П.В. Вербицька, Р.Е. Пасічник ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка". – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 229 с. 4. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю. Наказ Міністерства освіти і науки України 02.10.2014 № 1124. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1341-14 5. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008. – 428 с. 6. Салата О.О. О-75 Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник / О.О. Салата – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 164 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/12175/1/O_Salata_NMP_OM_IS.pdf 7. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. — 2-ге вид., виправл. / Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. — К., 2008. — 575 с. 8. Якубовський В. І. Музеєзнавство. Підручник / В. І. Якубовський. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2010. – 352 с. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України «Про музеї та музейну справу» № 249/95-ВР від 29.06.1995 Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text 2. Закон України “Про охорону культурної спадщини”[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua. 3. Каролоп О.О. Організація екскурсійної діяльності. – К.: Вид. центр КНЕУ, 2002. – 45 с. 4. Федорченко В.К., Костюкова О.М., Дьорова Т.А., Олексійко М.М. Історія екскурсійної діяльності в Україні. – К.: Кондор, 2004. – 166 с. 5. Чагайда І.М., Грибанова С.В. Екскурсознавство. – К.: Кондор, 2004. – 240 с. 6. Банах В. Експозиційна робота музеїв : навчальний посібник / Василь Банах, Надія Барановська ; Міністерство науки та освіти України, Національний університет "Львівська політехніка". – Львів: Логос, 2018. – 175 с.
<p>Тривалість курсу</p>	<p>1 семестр, 90 год.</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>Денна форма: 48 години аудиторних занять, 32 год. – лекції, 16 год. – практичні, 42 год. – самостійна робота, кредитів – 3.</p> <p>Заочна форма: 14 години аудиторних занять, 10 год. – лекції, 4 год. – практичні, 76 год. – самостійна робота, кредитів – 1:2.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення курсу здобувач буде знати: історію екскурсійної діяльності, основні терміни і поняття екскурсійної теорії та музеєзнавства; особливості роботи музеїв, основні напрями їх діяльності (в т.ч. культурно-освітня); методику підготовки екскурсій та її методичне забезпечення; техніку проведення екскурсій;</p> <p>вміти: визначити зміст і завдання курсу; вільно володіти термінологією курсу; використовувати інформаційні технології при відборі екскурсійних об'єктів для розробки нових екскурсій; володіти технікою проведення екскурсій; розробляти екскурсійні маршрути та проводити навчальні екскурсії в освітніх цілях.</p> <p>Набуде навиків: командної роботи, ефективної міжособистісної взаємодії; креативності та вміння знаходити нестандартні рішення; дотримання норм наукової і професійної етики.</p>

Ключові слова	Екскурсія, екскурсійна діяльність, навчальна екскурсія, екскурсовод, портфель екскурсовода, екскурсійні маршрути, музей, музеєзнавство, музейна справа, музейний фонд України, шкільний музей, експозиція, експонат.
Формат курсу	Денний, заочний
Теми	Подано в таблиці нижче
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з нормативних географічних дисциплін, достатніх для сприйняття понятійно-термінологічного апарату екскурсознавства і музеєзнавства, розуміння її джерел
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, семінарські заняття, дискусія, індивідуальні заняття, самостійна робота, проблемні бесіди, метод кейсів, творче індивідуальне завдання тощо
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, загальнодоступне програмне забезпечення, доступ до Інтернету, проектор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Для студентів денної форми навчання бали нараховуються за наступним співвідношенням: активна участь на практичних заняттях – 30 балів, поточне відвідування лекційних занять та активність на них, поточне опитування – 10 балів, поточні письмові тестування – 20 балів, індивідуальне завдання – 25 балів, самостійна робота – 15 балів. Для студентів заочної форми бали нараховуються за співвідношенням: активна участь на практичних заняттях – 35 балів, поточне відвідування лекційних занять та активність на них, поточне опитування – 10 балів, поточні письмові тестування – 15 балів, індивідуальне завдання – 25 балів, самостійна робота – 15 балів.</p> <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Академічна доброчесність: Роботи здобувачів є їх оригінальними дослідженнями та міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі заняття курсу.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.</p>
Питання до заліку чи екзамену.	Предмет передбачає лекційний матеріал, бали нараховуються на основі активності на лекціях, доповідей на семінарах, самостійної роботи.
Опитування	По завершенню курсу буде надано студентам анкету-оцінку з метою оцінювання якості.

Компетентності, яких набуває студент при вивченні дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми

Загальні компетентності (ЗК)	Фахові компетентності (ФК)
------------------------------	----------------------------

ЗК 4. Здатність працювати у команді, особливо під час взаємодії з педагогічним та учнівськими колективами.	ФК 13. Здатність застосовувати знання про сучасні досягнення у предметних областях, а також застосовувати міждисциплінарні підходи у навчанні географії.
ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально із толерантним відношенням у контексті різних ситуацій.	ФК 20. Здатність впроваджувати україноцентричний підхід у науковій та освітній діяльності з урахування особливостей природно-техногенної, національної та регіональної безпеки.
ЗК 6. Здатність застосовувати знання у професійних та побутових практичних ситуаціях.	

Програмні результати навчання (ПРН) відповідно до освітньо-професійної програми

ПРН 12. Демонструвати знання та розуміння методів географії і забезпечувати їх використання в навчальному процесі.
ПРН 14. Вміти розробляти, вдосконалювати та впроваджувати методи та методики навчання географії.
ПРН 19. Вміти поєднувати загальні географічні компетентності із вмінням практичних досліджень конкретних територій.
ПРН 20. Вміти організовувати краєзнавчі екскурсії та польові дослідження, спостереження з географії для учнів закладів середньої освіти.

Схема курсу

Лекційні заняття (32 год.)
<p align="center">Змістовий модуль 1. Основи екскурсійної справи</p> <p>Тема 1. Основи екскурсознавства (4 год./ 2 год)</p> <p>Екскурсія: сутність, функції, ознаки. Структура екскурсії. Види та зміст екскурсії. Класифікація екскурсій. Оглядові та тематичні екскурсії. Виробничі екскурсії. Екскурсія як пізнавальний і педагогічний процес. Методика проведення екскурсії. Методичні прийоми показу та розповіді. Професійна майстерність екскурсовода.</p> <p align="center">Джерела:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бабарицька В.К. Екскурсознавство і музеєзнавство: [Навчальний посібник] / В.К. Бабарицька, А.Я. Короткова, О.Ю. Малиновська – Київ: Альтерпрес, 2007 - 464 с. 2. Каролоп О.О. Організація екскурсійної діяльності. – К.: Вид. центр КНЕУ, 2002. – 45 с. 3. Кіптенко В., Малиновська О. К. Організація екскурсійних послуг: Підручник. – Херсон / В. К. Кіптенко, О. Ю. Малиновська : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. – 518 с. Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/orgekp.pdf 4. Нездоймінов С.Г. Організація екскурсійних послуг : навчально-методичний посібник / С. Г. Нездоймінов. – Одеса : Астропринт,, 2011. — 216 с. Режим доступу: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1588/1/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B3.pdf 5. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник/ М. М. Покоłodна; Харків. нац. ун-тміськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. –Харків : ХНУМГім. О. М. Бекетова, 2017. –180с. Режим доступу: https://core.ac.uk/reader/141489400 6. Федорченко В.К., Костюкова О.М., Дьорова Т.А., Олексійко М.М. Історія екскурсійної діяльності в Україні. – К.: Кондор, 2004. – 166 с. 7. Чагайда І.М., Грибанова С.В. Екскурсознавство. – К.: Кондор, 2004. – 240 с. <p>Тема 2. Методика підготовки екскурсії для дітей та молоді (6 год/ 2 год)</p> <p>Етапи підготовки екскурсії. Вибір теми. Схема екскурсії. Відбір літератури та визначення інших джерел інформації. Відбір та вивчення об'єктів екскурсії. Картки опису екскурсійних об'єктів. Складання маршруту екскурсії. Підготовка контрольного тексту та допоміжного матеріалу для розкриття теми екскурсії. Поняття «портфель екскурсовода» та його зміст. Техніка проведення екскурсії. Складання методичної розробки екскурсії. Складання індивідуального тексту. Прийом екскурсії. Затвердження екскурсії.</p>

Методичні матеріали МОН України щодо організації туристично-краєзнавчої та екскурсійної роботи з учнівською молоддю. Виховне та освітнє значення екскурсій. Особливості розробки та проведення екскурсій для школярів з врахуванням вікових особливостей. Дидактичні принципи екскурсій зі школярами.

Джерела:

1. Жемеров О.О., Янченко А.І. Розробка нової системи шкільних географічних екскурсій у природу /О.О. Жемеров, А.І. Янченко// Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. Збірник наукових праць. -Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2015. - С.62-64.
2. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю. Наказ Міністерства освіти і науки України 02.10.2014 № 1124. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1341-14>
3. Каролоп О.О. Організація екскурсійної діяльності. – К.: Вид. центр КНЕУ, 2002. – 45 с.
4. Кушнарєнко Н.Г. Підручник географії як засіб організації та проведення краєзнавчих екскурсій/Н.Г. Кушнарєнко//Науковий вісник Чернівецького університету. Випуск 738. Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. -Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. -С. 82-89.
5. Основи екскурсійної роботи. Методичні матеріали. Закарпатський центр туризму. Краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді. Ужгород, 2007. – 34 с. Режим доступу: centour.karpat.org/ftp_access/content/...robotu/.../osnovu_ekskursijnoi_robotu.doc
6. Рекомендації для педагогічних працівників щодо організації екскурсій. МОН, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді. «Шкільний сад. Основи екскурсознавства». 18 квітня 2022 р. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/18/Ekskursiya.NENTS.pdf>
7. Як проводити безпечні походи та екскурсії для учнів. Поради скаутів. 7 червня 2021 р. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/yak-provodyty-bezpechni-pohody-ta-ekskursiyi-dlya-uchniv-porady-skautiv/>
8. Постоюк Н. Ідеї Д.Л. Сергієнка: проведення екскурсії для дітей з особливими потребами / Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. Збірник наукових праць. №6 (8), 2009. С. 469-476. Режим доступу:<https://ap.uu.edu.ua/upload/publicationpdf/98fe83ba4b80664159f375355d522685.pdf>

Тема 3. Методика проведення екскурсії для учнівської молоді (6 год/ 2 год)

Методичні прийоми проведення екскурсії. Огляд та показ екскурсійних об'єктів. Методичні прийоми показу об'єктів: попередній огляд, екскурсійний аналіз, детальний показ, зорова реконструкція, порівняння. Екскурсійна розповідь: тематична спрямованість, вірогідність, конкретність, лаконічність, доступність викладу матеріалу. Методичні прийоми екскурсійної розповіді: пояснення, характеристика об'єкту, коментування, екскурсійна довідка, реконструкція історичних подій, цитування. Вступ і висновки під час екскурсії. Узагальнення та підсумки.

Техніка ведення екскурсії. Мова екскурсовода. Методичні прийоми: бесіда, завдання, елементи дослідження, спостереження. Активізація діяльності екскурсантів до самостійних висновків та узагальнення. «Портфель екскурсовода» при показі екскурсійних об'єктів. Рух під час екскурсії як методичний прийом. Контакт екскурсовода з групою.

Джерела:

1. Аудіотури по Львову. Режим доступу: <http://www.touristinfo.lviv.ua/uk/audiotours/>
2. Ганчук О.В. Методичні прийоми проведення географічних екскурсій у вищій школі / Педагогіка вищої школи. – 2012. – Вип. 36. С. 340-344. Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/hamanyuk,+57.pdf>
3. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю. Наказ Міністерства освіти і науки України 02.10.2014 № 1124. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1341-14>
4. Історія однієї вулиці: вулиця Коперника. Історія вулиці Дорошенка. Новий світ: вулиця Генерала Чупринки. Новий світ: вулиця Євгена Коновальця. Історія однієї вулиці: вулиця Листопадового Чину. Режим доступу: <http://www.touristinfo.lviv.ua/?pageid=485>
5. Лемко І., Михалик В., Беглярів Г. 1243 вулиці Львова (1939-2009). – Львів : Априорі, 2009. – С. 341.
6. Мельник Б.В. Вулицями старовинного Львова. / Б. В. Мельник. - Львів : Світ, 2001. - 272 с.
7. Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

8. Основи екскурсійної роботи. Методичні матеріали. Закарпатський центр туризму. Краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді. Ужгород, 2007. – 34 с. Режим доступу: centour.karpat.org/ftp_access/content/...robota/.../osnovu_ekskursijnoi_robotu.doc
9. Офіційний путівник по місту Львову. Зима 2017. Режим доступу: <file:///C:/Users/stets/AppData/Local/Temp/Офіційний%20путівник%20по%20Львову.%201.%20Зима%202017.pdf>
10. Рекомендації для педагогічних працівників щодо організації екскурсій. МОН, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді. «Шкільний сад. Основи екскурсознавства». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/18/Ekskursiya.NENTS.pdf>
11. Як проводити безпечні походи та екскурсії для учнів. Поради скаутів. 7 червня 2021 р. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/yak-provodyty-bezpechni-pohody-ta-ekskursiyi-dlya-uchniv-porady-skautiv/>

Змістовий модуль 2. Основи музейної справи

Тема 4. Основи музеєзнавства (4 год/ 2 год)

Музеєзнавство як наукова дисципліна: об'єкт, предмет, структура. Розвиток музейної справи в Україні і у Львові. Класифікація музеїв. Типи і профілі музеїв. Наукова, історична, художня (естетична) моральна цінність. Порядок створення і матеріальна база музеїв.

Джерела:

1. Бабарицька В. К. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посібник / В. К. Бабарицька. 464 с.– К. : Альтерпрес, 2007. –Бабарицька, А. Я. Короткова, О. Ю. Малиновська.
2. Бондарець О. В. Структура музеєзнавства: актуальні проблеми розвитку науки / О. В. Бондарець // Наукові записки НаУКМА. – Київ, 2017. – Т. 191 : Теорія та історія культури. – С. 72–78.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеологія : посібник / Фрідріх Вайдахер ; пер. з нім. В. Лозинський, О. Лянґ, Х. Назаркевич. – Львів : Літопис, 2005. – 630 с.
4. Маньковська Р. В. Музеологія як наукова галузь: сучасний дискурс та проблема теоретичного інтегрування / Р. В. Маньковська // Краєзнавство. – 2009. – Ч. 3–4. – С. 136–144.
5. Рутинський М. Й. Музеєзнавство : Навч. посіб. / М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк. – К. : Знання, 2008. – 428 с.
6. Салата О.О. О-75 Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник / О.О. Салата – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 164 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/12175/1/O_Salata_NMP_OM_IS.pdf

Тема 5. Діяльність музеїв в Україні (4 год.)

Музейна справа та основні напрями діяльності музеїв: науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна робота тощо. Екскурсійне обслуговування в музеях.

Джерела:

1. Карсим І. А. Культурно-освітня діяльність музеїв : навч. посіб. / І. А. Карсим. – Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2007. – 112 с.
2. Музеї в Україні в першій половині ХХ сторіччя. Педагогічний музей України ; [уклад. : В. О. Гайдей, О. П. Міхно ; наук. консультант О. В. Сухомлинська]. Вінниця : Вид. ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 208 с.
3. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. — 2-ге вид., виправл. / Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. — К., 2008. — 575 с.
4. Якубовський В. І. Музеєзнавство. Підручник / В. І. Якубовський. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2010. – 352 с.

Тема 6. Музейний фонд України (4 год.)

Національна музейна політика. Музейний фонд України. Музейна мережа України та її сучасний стан. Інноваційні форми освітньої діяльності музейних установ України у світлі сучасних потреб виховання та розвитку молоді.

Джерела:

1. Закон України «Про музеї та музейну справу» № 249/95-ВР від 29.06.1995 Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Білик, Н. І. (2023). Музей як центр координації освітньо-виховної та краснавчої роботи закладу освіти . Імідж сучасного педагога, (3(198), 82–90. <http://ispr.poipro.pl.ua/article/view/233698>
3. Курченко Т. Є. Інноваційні форми культурно-освітньої діяльності музейних установ України у світлі сучасних потреб інформаційного суспільства / Т. Є. Курченко // Культурні трансформації в синхронії та діахронії: теорія і практика : Тези доповідей міжнародної наукової конференції 24–27 вересня 2012 р., м. Київ, Україна (до 20-річчя кафедри культурології). – Київ : Стародавній світ, 2012. – С. 79–81.
4. Міністерство культури та інформаційної політики України. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://mkp.gov.ua/content/normativnopravovi-akti-u-sferi-muzeynoi-spravi.html>

Тема 7. Музейна справа у закладах освіти (4 год/ 2 год)

Музеї при закладах освіти. Порядок утворення та особливості функціонування. Діяльність музеїв при навчальних закладах, які перебувають у сфері управління МОН України. Музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління МОН України. Зразкові музеї закладів освіти. Освітні моделі музею та специфіка освітньої діяльності на сучасному етапі. Музейна педагогіка як засіб розвитку компетентностей школярів.

Джерела:

1. Інформація про стан національно-патріотичного виховання дітей та молоді та розвиток туристсько-краснавчого напрямку позашкільної освіти в 2021 році. Кількість музеїв при закладах освіти в Україні. Режим доступу: <https://patriotua.org/pro-nas/plany-ta-zvity/>
2. Личак І. С. Організація музейної справи в навчальному закладі : метод. посіб. Біла Церква, 2013. 116 с.
3. Майко С. М. Шкільний музей як форма додаткової освіти. Педагогічний пошук. 2017. № 2. С. 64–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2017_2_17
4. Музейна справа у закладах освіти : метод. реком. / уклад. О. М. Вагеннік. Запоріжжя, 2020. 76 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1htpNEBy3zo9us7w7-Hs75wWOFuajA5zi/view>
5. Музейна педагогіка в науковій освіті : зб. тез доповідей учасників II Всеукр. наук.-практ. конфер., м. Київ, 26 листопада 2020 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. Київ : Нац. центр «Мала академія наук України», 2020. 310 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-19-11-2020-251>
6. Положення про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України : наказ МОН України від 22.10.2014 № 1195. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-14#Text>
7. Положення про музеї при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України. Інформаційний збірник МОН України. 2006. № 36. С. 23–27.
8. Положення про присвоєння «Зразковий музей» музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України : наказ МОН України від 22.10.2014 № 1195. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-14#Text>
9. Список музеїв при закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти, які знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України (станом на 01.10.2021 року). Режим доступу: https://docs.google.com/document/d/13zQtaksJGb4_twCFv09avVoAuNj8C5_9/edit

Практичні заняття (16 год.)

Практичне заняття №1

Основи екскурсійної діяльності (4 год/ 1 год).

Проводиться на території центральної частини Львова відповідно до певного маршруту. Передбачає отримання певних практичних навиків щодо роботи з екскурсійними групами.

Рекомендовані джерела:

1. Історія Львова. У трьох томах. / Редколегія Я. Ісаєвич, М. Литвин, Ф. Стеблій. – Т. 3. – Львів: Центр Європи, 2006. – 576 с.
2. Шишка О. Наше місто - Львів. Частина II. - Л.: Центр Європи, 2011. – 173 с.
3. Архітектура Львова: час і стилі. XIII–XXI ст. 2008 р., 720 с.

4. Назарук М. М. Львів у ХХ столітті: соціально-екологічний аналіз. – Львів: Укр. акад. друкарства, вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 348 с.
5. Сучасний Львів. С. 176 – 268. // Доктор географії Олена Степанів / Упорядник О.Шаблій. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 324 с.
6. Львів: Туристичний путівник. - Львів: Центр Європи, 1999. - 548 с.

Практичне заняття №2

Пішохідна екскурсія Львовом для учнівської молоді (4 год/ 1 год).

Проводиться на території центральної частини Львова відповідно до певного маршруту. Передбачає засвоєння контрольного тексту екскурсії (видається студентам).

Рекомендовані джерела:

1. Історія Львова. У трьох томах. / Редколегія Я. Ісаєвич, М. Литвин, Ф.Стеблій. – Т. 2. – Львів: Центр Європи, 2006.
2. Котляр М.Ф. Галицько-Волинська Русь // Україна крізь віки. Т.5. – К., 1998.
3. Качор І. Львів крізь віки. - Л.: Центр Європи, 2004. – 240 с.
4. Крип'якевич І.П. Галицько-Волинське князівство. – К., 1984.
5. Яворський Ф. Про сірий Львів. Книга І. Львів, 2012. – 288 с.

Практичне заняття №3

Музеї міста Львова (4 год/ 2 год).

Проводиться на території міста Львова відповідно до певного графіка. Передбачає відвідування музею (на вибір).

Рекомендовані джерела:

1. Бонь В. Будинок-музей Івана Франка у Львові: ілюстр. путівник по Львівському літературно-меморіальному музею Івана Франка. Львів: Каменярь, 2008. 122 с.
2. Горак Р. Дім на Софіївці: путівник по музею (Івана Франка у Львові). Харків: Майдан, 2010. 384 с.
3. Прийдімо до Франка: ілюстрований путівник по літературній експозиції Львівського національного літературно-меморіального музею Івана Франка. Львів: Каменярь, 2011. 290 с.
4. Львівський національний літературно-меморіальний музей Івана Франка: (буклет-путівник). Львів: Центр Європи, 2012. 15 с.
5. Перелік музеїв м. Львів. Офіційний туристичний сайт міста. Режим доступу: <https://lviv.travel/ua/places/museums>
6. Музеї. Львівський національний університет імені Івана Франка. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://lnu.edu.ua/research/museums/>

Практичне заняття №4

Розробка екскурсійного маршруту (4 год.).

Проводиться в аудиторії. Передбачає розробку краєзнавчого екскурсійно-туристичного маршруту (одноденної екскурсії) для шкільної молоді.

Рекомендовані джерела:

1. Жемеров О.О., Янченко А.І. Розробка нової системи шкільних географічних екскурсій у природу /О.О. Жемеров, А.І. Янченко// Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. Збірник наукових праць. -Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2015. -С.62-64.
2. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю. Наказ Міністерства освіти і науки України 02.10.2014 № 1124. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1341-14>
3. Як проводити безпечні походи та екскурсії для учнів. Поради скаутів. 7 червня 2021 р. Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/yak-provodyty-bezpechni-pohody-ta-ekskursiyi-dlya-uchniv-porady-skautiv/>
4. Рекомендації для педагогічних працівників щодо організації екскурсій. МОН, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді. «Шкільний сад. Основи екскурсознавства». 18 квітня 2022 р. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/04/18/Ekskursiya.NENTS.pdf>

Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота передбачає дослідження туристично-екскурсійних ресурсів населених пунктів України, що включає вивчення короткої історії розвитку населеного пункту, збір статистичної та іншої інформації про населення, геопросторові особливості поширення конфесій, структури зайнятості населення, розвиток виробничої та соціальної сфери досліджуваної території, інфраструктури туризму,

особливості планування та забудови, проблем та перспектив розвитку поселення, вивчення видатних персоналій, основних екскурсійних об'єктів, в т. ч. музеїв різних форм власності. Робота повинна містити: план, вступ, основну частину дослідження, список використаних джерел, додатки. Додатки оформляються згідно плану і включають зведені таблиці, графіки, діаграми, картосхеми. Обсяг виконаної роботи: до 10 арк. Шрифт 12, Times New Roman. Інтервал 1,5. Або при бажанні студента робота може бути представлена у формі презентації PowerPoint.

Перелік питань для проведення підсумкової оцінки знань

1. Екскурсія: сутність, функції, ознаки.
2. Структура екскурсії. Види та зміст екскурсії.
3. Класифікація екскурсій. Оглядові та тематичні екскурсії. Виробничі екскурсії.
4. Екскурсія як пізнавальний і педагогічний процес.
5. Методика проведення екскурсії.
6. Методичні прийоми показу та розповіді.
7. Професійна майстерність екскурсовода.
8. Етапи підготовки екскурсії.
9. Вибір теми. Схема екскурсії.
10. Відбір літератури та визначення інших джерел інформації.
11. Відбір та вивчення об'єктів екскурсії.
12. Картки опису екскурсійних об'єктів.
13. Складання маршруту екскурсії.
14. Підготовка контрольного тексту та допоміжного матеріалу для розкриття теми екскурсії.
15. Поняття «портфель екскурсовода» та його зміст.
16. Складання методичної розробки екскурсії.
17. Складання індивідуального тексту.
18. Прийом екскурсії. Затвердження екскурсії.
19. Методичні матеріали МОН України щодо організації туристично-краєзнавчої та екскурсійної роботи з учнівською молоддю.
20. Виховне та освітнє значення екскурсій.
21. Особливості розробки та проведення екскурсій для школярів з врахуванням вікових особливостей.
22. Дидактичні принципи екскурсій зі школярами.
23. Методичні прийоми проведення екскурсії.
24. Огляд та показ екскурсійних об'єктів.
25. Методичні прийоми екскурсійної розповіді.
26. Техніка проведення екскурсії.
27. Методичні прийоми: бесіда, завдання, елементи дослідження, спостереження.
28. «Портфель екскурсовода» при показі екскурсійних об'єктів.
29. Музеєзнавство як наукова дисципліна: об'єкт, предмет, структура.
30. Розвиток музейної справи в Україні і у Львові.
31. Класифікація музеїв. Типи і профілі музеїв.
32. Порядок створення і матеріальна база музеїв.
33. Музейна справа та основні напрями діяльності музеїв.
34. Екскурсійне обслуговування в музеях.
35. Національна музейна політика.
36. Музейний фонд України.
37. Музейна мережа України та її сучасний стан.
38. Інноваційні форми освітньої діяльності музейних установ України у світлі сучасних потреб виховання та розвитку молоді.
39. Музеї при закладах освіти. Порядок утворення та особливості функціонування.
40. Зразкові музеї закладів освіти.
41. Освітні моделі музею та специфіка освітньої діяльності на сучасному етапі.
42. Музейна педагогіка як засіб розвитку компетентностей школярів.

Перелік питань для самостійної роботи:

1. Історія екскурсійної справи в світі
2. Розвиток екскурсовознавства в Україні
3. Музеєзнавство як наукова дисципліна.
4. Розвиток музейної справи в Україні і у Львові.
5. Музейна мережа України та її сучасний стан.

6. Інноваційні форми освітньої діяльності музейних установ України у світлі сучасних потреб виховання та розвитку молоді
7. Музейні уроки та музейна методична робота учнів як інноваційна методика навчально – виховного процесу на уроках географії
8. Музей як центр координації освітньо-виховної та краєзнавчої роботи закладу освіти
9. Музеї при закладах освіти в Україні
10. Освітні моделі музею та специфіка освітньої діяльності на сучасному етапі
11. Історико-культурна спадщина Львова як основа екскурсійної діяльності
12. Методика проведення екскурсії
13. Методика підготовки екскурсії
14. Етапи розробки екскурсії
15. Пішохідна екскурсія Львовом
16. Визначні музеї України
17. Музеї міста Львова
18. Екскурсійні об'єкти Львова
19. Екскурсійні об'єкти Львівської області
20. Особливості проведення екскурсій в музеях

Додаткові джерела для самостійної роботи:

1. Бондарець О. В. НаУКМА і музеї: деякі особливості діалогу / О. В. Бондарець // Наукові записки НаУКМА. – Київ, 2015. – Т. 166 : Теорія та історія культури. – С. 75–78.
2. Бондарець О. В. Освітні моделі музею та специфіка освітньої діяльності на сучасному етапі / Бондарець О. В. // Магістеріум. Культурологія. - 2018. - Вип. 71. - С. 36-42. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d830672e-02fe-49fd-ac80-b77eaf594f36/content>
3. Гайда Л. А. Музей у навчальному закладі. Київ : Шкільний світ, 2009. 128 с.
4. Гайда Л. А. Становлення і розвиток музеїв при навчальних закладах України. Український музей при навчальному закладі: історія і сучасність : матеріали обл. наук.-метод. конф. Кіровоград : Вид-во КОППО ім. Василя Сухомлинського, 2008. С. 6–19.
5. Ковтун Г. М. Соціалізація особистості засобами краєзнавства. Науково-методичні поради щодо організації краєзнавчої роботи з учнівською молоддю / упоряд. : Т. І. Длінна, О. В. Волос. Миколаїв : ОШПО, 2006. С. 47–49.
6. Король О. Д. Організація екскурсійного обслуговування в туризмі: навч. посіб. / О. Д. Король. – Сучава, Сучавський університет, 2015. – 110 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.geotour.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/07navchproc>
7. Копилець Є. В. Інтегративний потенціал краєзнавчих географічних досліджень учнівської молоді. Проблеми безперервної географічної освіти і картографії : зб. наук. пр. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. Вип. 24. С. 53–57.
8. Міхно О. Сутність терміну «музейна педагогіка». Музейна педагогіка в науковій освіті : зб. тез допов. учасників I Всеукр. наук.-практ. конф. 28 листопада 2019 р., м. Київ. Біла Церква : Авторитет : ФОП Курбанова Ю. В., 2019. С. 74–78.
9. Організація екскурсійних послуг: підручник / В. К. Кіптенко, О. Ю. Малиновська. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. – 518 с.
10. Словник-довідник термінології музейництва / Роман Микульчик, Петро Слободян, Єлизавета Діденко, Тарас Рак. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 128 с.
11. Стецюк О., Гамкало Н. Музейні заклади Львівської обл.: територіальні особливості розвитку. 2013. Вісн. Львів. ун-ту. Вип. 42. С. 333-342.
12. Стецюк О. В. Розвиток мережі музейних закладів у системі туристичної інфраструктури Карпатського регіону // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту. Сер.: Географія. – Тернопіль, 2006. – № 1. – С. 81–86.
13. Стецюк О. Розвиток інфраструктури кінного туризму в Україні // Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності: міжнародна науково-практична конференція, 26-27 листопада 2020 р. : [матеріали конференції]. – Львів : ЛДУФК, 2020. – С. 282-285.
14. Стецюк О.В. Музеєзнавство: Навчальний посібник / Рутинський М.Й., Стецюк О.В. – К.: Знання, 2008. – 428 с.
15. Сторінки життя і діяльності знаних людей Олеського краю: Науково-історико-краєзнавче видання / укладачі: С. П. Позняк, О. В. Стецюк. — Львів ; Олесько, 2016. – 168 с.
16. Стецюк О. Тематичні парки дозвілля та розваг в Україні / Оксана Стецюк // Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. тез. II Міжнар. наук.-практ. конф. (7-8 жовт. 2021 р.). - Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2021. - С. 231-235.

17. Сосняк О. І. Музей як комунікаційна система : Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра / Сосняк Ольга Іванівна // Архів кафедри культурології НаУКМА. – Київ, 2018. – 73 с. та додатки.

Академічна доброчесність

Вивчення дисципліни передбачає дотримання Кодексу академічної доброчесності ЛНУ імені Івана Франка (https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/code_academic_virtue.docx) та Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка (https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf). Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти в Університеті передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної та наукової діяльності, використанні методики досліджень і джерел інформації.

Система оцінювання та вимоги

Засобами оцінювання та формами демонстрування результатів навчання є: усне та письмове опитування, тестування, індивідуальне навчально-дослідне завдання, результати виконання практичних робіт, залік. Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач. Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях

До поточного контролю також відноситься виконання практичних робіт, бали за які враховуються у підсумкову оцінку. При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; написання рефератів; підготовка доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи також фіксуються в журналі. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни. У кінці семестру проводиться контрольна робота. Усі студенти незалежно від результатів поточного контролю допускаються до контрольних заходів. Результати контрольної роботи студента, який не з'явився на нього, також оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Семестровий залік - це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни.

Загальна оцінка обраховується в кінці семестру як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Структура проведення семестрового контролю відображається та доводиться до відома студентів на першому занятті. Якщо навчання відбувається з використанням дистанційних технологій, залік може проходити з використанням тестових технологій на навчальній платформі.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Грунтовно засвоїв програмний матеріал з екскурсознавства та музеєзнавства; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Знає класифікації екскурсій та музеїв. Вільно володіє екскурсійною методикою, знає основні етапи підготовки та проведення екскурсії, методичні документи, основні напрями роботи музеїв. Характеризує відомі музеї України. Студент вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з науковою літературою з курсу, правильно обгрунтовує прийняті рішення, володіє різномісними навичками і прийомами

	виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни. Уміє застосовувати теоретичні знання у вирішенні практичних завдань курсу
81-89	Твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки
71-80	Знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.
61-70	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
51-60	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
21-50	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-20	Має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні»

Розподіл балів, які отримують студенти (денна форма навчання)

Поточний контроль										Разом	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	Тестування	T4	T5	T6	T7	Тестування	ІНДЗ	60	
5	10	5	10	5	5	5	5	10		100	
Самостійна робота										40	
2	2	3		2	2	2	2		25		

Розподіл балів, які отримують студенти (заочна форма навчання)

Поточний контроль								Разом	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	Тестування	T4	T5	Тестування	ІНДЗ	60	
10	10	10	5	10	5	10		100	
самостійна робота								40	
3	3	3		3	3		25		

Згідно Положення «Порядок визнання у Львівському національному університеті імені Івана Франка результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті» від 30.01.2020 р. (https://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/reg_inf-educations-results.pdf), можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених програмою. Зарахування результатів навчання,

здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 2.7-2.12 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70	задовільно	
E	51-60		
FХ	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни